

За результатами опитування у травні 2023 року респонденти¹ позитивно оцінили стан та перспективи фінансового сектору. Більше половини респондентів зазначили про поліпшення стану справ у фінсекторі за минулі пів року, а близько третини очікують подальших позитивних змін у наступні шість місяців. Оцінки рівня загального ризику залишалися ще доволі високими, хоча поступово пом'якшуються два опитування поспіль. Респонденти надалі відзначають підвищення стійкості сектору до значних негативних подій; баланс відповідей досяг рекордного значення з часу запровадження опитування в травні 2018 року. У результаті збільшилася схильність фінансових установ до ризику.

Війна з росією вже традиційно, на думку респондентів, є джерелом найвищого ризику. Після річної перерви до ризиків-лідерів повернувся фактор корупції, діяльності правоохоронних органів та судової системи. У п'ятірці найвагоміших залишився ризик шахрайства та кібернетичних загроз. Роль ризиків інфляції та зміни обмінного курсу суттєво знизилася за минулі пів року.

У травні 2023 року респонденти і далі поліпшували власні оцінки поточного стану фінансового сектору. Баланс відповідей² (+11%) набув позитивного значення вперше від початку повномасштабної війни. Майже третина учасників опитування оцінили поточний стан фінсектору як добрий, лише 9% керівників оцінили його нижче задовільного.

Більшість респондентів повідомила про поліпшення стану фінансового сектору за останні шість місяців. У листопаді 2022 року респондентів, які про це зазначали, було лише 3%, зараз – 57%. І лише кожен дев'ятий респондент заявив про погіршення стану фінсектору. Також помітно поліпшилися очікування учасників фінансового ринку на майбутнє. Частка респондентів, що очікують погіршення стану фінсектору в наступні пів року, скоротилася з 51% у листопаді до 3% нині. Майже 70% респондентів не очікують змін упродовж наступних шести місяців.

За останні пів року помітно виправилися оцінки загального рівня ризику у фінансовому секторі. Частка респондентів, які вважали його рівень високим чи дуже високим, знизилася з 83% до 58%. Інші керівники фінустанов дотримуються нейтральних оцінок (вважають рівень ризику у фінсекторі в цілому середнім).

Друге опитування поспіль респонденти поліпшують власні оцінки стійкості фінансового сектору до значних негативних подій. Так, за останні пів року значно зменшилася частка респондентів, які оцінили стійкість фінансового сектору як низьку або дуже низьку.

Натомість більше половини фінустанов вважали стійкість фінсектору середньою. Частка опитаних, які оцінили стійкість фінсектору як високу чи дуже високу, знову зросла. Загальний баланс відповідей досяг рекордного значення від початку запровадження опитування в травні 2018 року.

Поточне опитування суттєво змінило перелік основних джерел ризиків у фінансовому секторі. Незмінною залишається думка респондентів лише стосовно основного ризику – війна з росією й надалі створює найвищі ризики для системи. А ось фактор корупції, діяльності правоохоронних органів та судової системи, що попередні два опитування ледве потрапляв до чільної десятки, наразі повернувся на друге місце серед провідних ризиків. До чільної п'ятірки також потрапили ризики шахрайства та кібернетичних загроз (вони традиційно входять до п'яти найбільших загроз), а також ризики рівня економічної активності й вартості активів та якості застави. Фактори рівня інфляції, обмінного курсу змістилися з лідерів до кінця двадцятки найбільших ризиків.

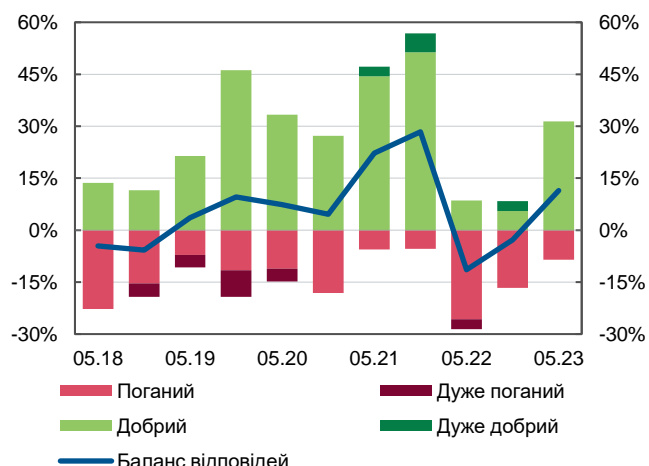
Респонденти також зазначали про підвищення за останні пів року ризиків неналежного захисту прав кредиторів та інвесторів, якості людського капіталу у фінсекторі, а також політичної та соціальної ситуації в країні.

Загалом схильність фінустанов до ризику за останні пів року дещо підвищилася. Про це звітувала третина респондентів. Жоден з опитаних не повідомив про зменшення ризик-апетиту за останні шість місяців.

¹ Інформацію про Опитування наведено на стор. 5.

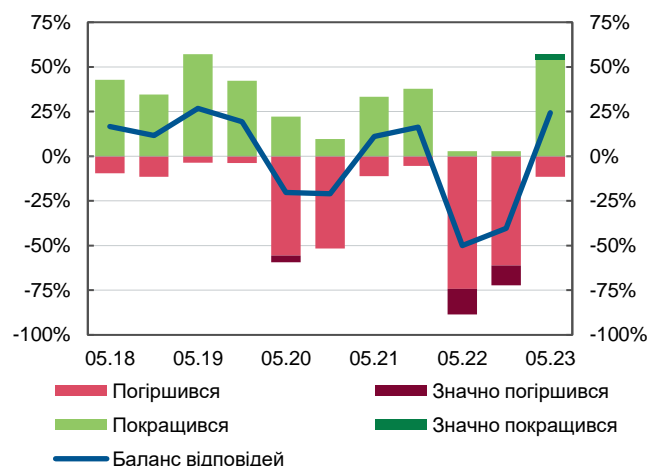
² Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене запитання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до 1, наприклад, 1 – для “значно поліпшився”, 0,5 – для “поліпшився”, 0 – для “не змінився” і так далі. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти оцінюють показник поліпшився або ризик знизився.

Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України

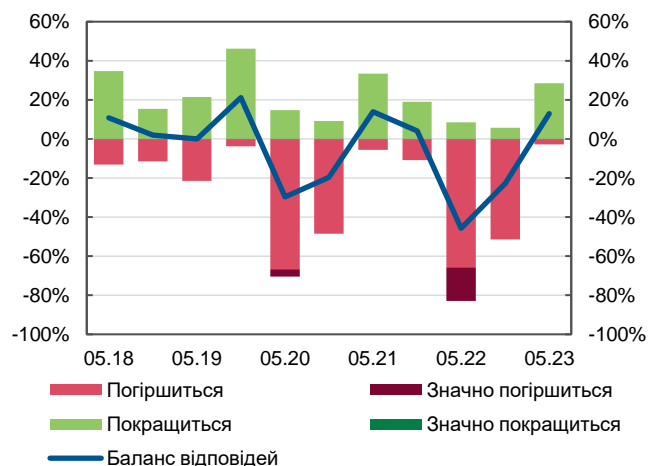

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей

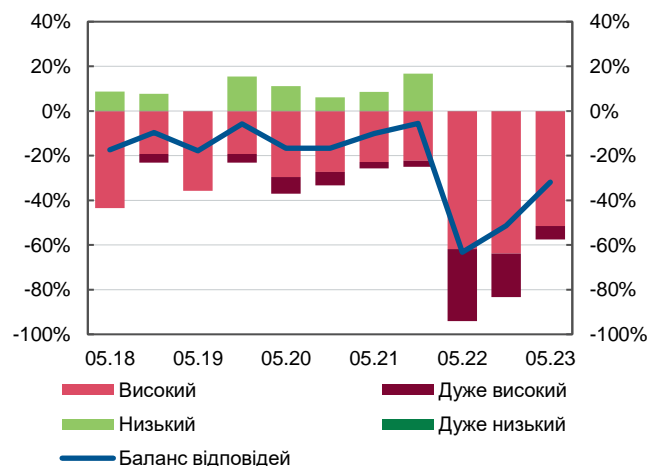
Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні 6 місяців

Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору протягом наступних 6 місяців

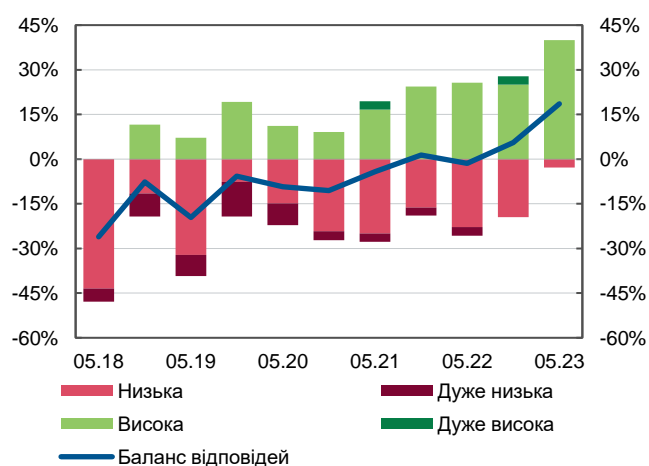

Графік 4. Оцінка загального рівня ризику у фінансовому секторі України

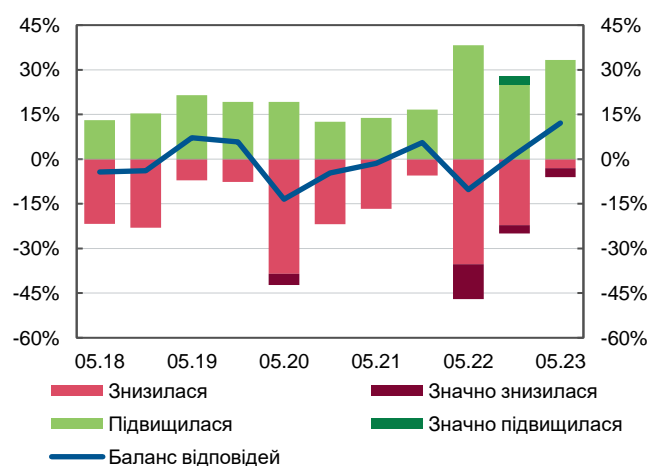

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей

Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій

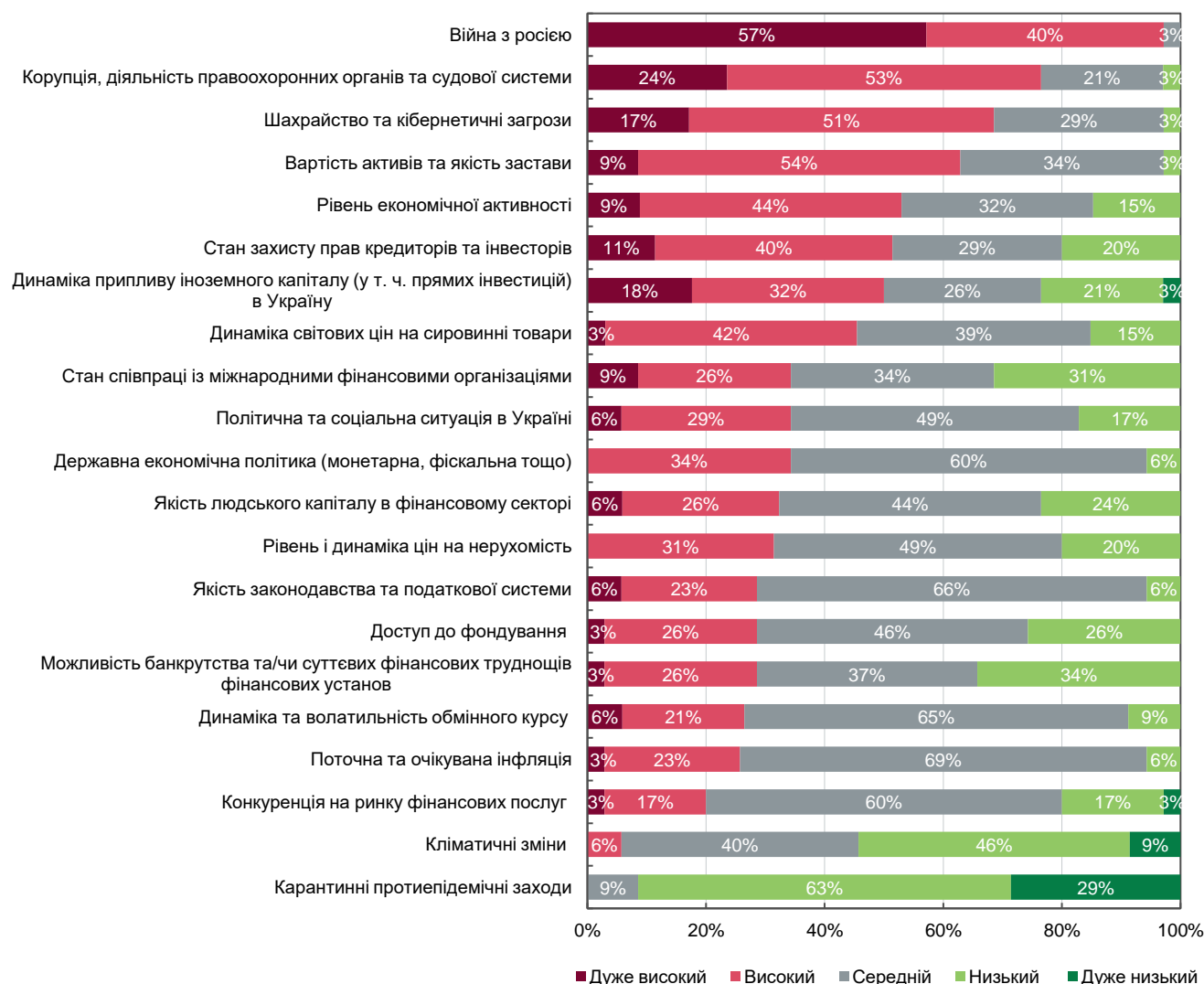

Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні 6 місяців

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей

Графік 7. Рівень ризику у фінансовому секторі за окремими факторами* в травні 2023 року

* Фактори на графіку впорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”.

Таблиця. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Фактор ризику	Ранг, травень 2023	Ранг, листопад 2022	Зміна, +/-
Війна з росією	1	1	0
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	2	8	6
Шахрайство та кібернетичні загрози	3	4	1
Вартість активів та якість застави	4	6	2
Рівень економічної активності	5	3	-2
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	6	11	5
Динаміка припливу іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	7	7	0
Динаміка світових цін на сировинні товари	8	9	1
Політична та соціальна ситуація в Україні	9	16	7
Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	9	14	5
Стан співпраці із міжнародними фінансовими організаціями	9	13	4
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	12	18	6
Рівень і динаміка цін на нерухомість	13	11	-2
Якість законодавства та податкової системи	14	17	3
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	14	10	-4
Доступ до фондування	14	15	1
Динаміка та волатильність обмінного курсу	17	5	-12
Поточна та очікувана інфляція	18	2	-16
Конкуренція на ринку фінансових послуг	19	19	0
Кліматичні зміни	20	20	0
Карантинні протиепідемічні заходи	21	21	0

Додаток. Результати опитування

Баланс відповідей	2018		2019		2020		2021		2022		2023
	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'
1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?	-5%	-6%	4%	10%	7%	5%	22%	28%	-11%	-3%	11%
2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору країни за останні 6 місяців?	17%	12%	27%	19%	-20%	-21%	11%	16%	-50%	-40%	24%
3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору України протягом наступних 6 місяців?	11%	2%	0%	21%	-30%	-20%	14%	4%	-46%	-23%	13%
4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику у фінансовому секторі України?	-17%	-10%	-18%	-6%	-17%	-17%	-10%	-6%	-63%	-51%	-32%
5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?	-26%	-8%	-20%	-6%	-9%	-11%	-4%	1%	-1%	6%	19%
6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує у фінансовому секторі України через дію наведених факторів											
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні	-46%	-37%	-57%	-29%	-35%	-44%	-21%	-24%	-30%	-6%	-11%
6.2. Війна з росією	-15%	-17%	-18%	-12%	0%	-8%	-24%	-31%	-93%	-89%	-77%
6.3. Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	-54%	-52%	-57%	-58%	-57%	-65%	-51%	-46%	-19%	-35%	-49%
6.4. Якість законодавства та податкової системи	-20%	-29%	-14%	-23%	-15%	-17%	-21%	-9%	-11%	-6%	-14%
6.5. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	-33%	-42%	-36%	-31%	-22%	-26%	-25%	-32%	-21%	-14%	-21%
6.6. Рівень економічної активності	7%	-8%	7%	4%	-30%	-12%	-7%	8%	-31%	-38%	-24%
6.7. Поточна та очікувана інфляція	-4%	-4%	16%	31%	17%	17%	-3%	-15%	-56%	-49%	-11%
6.8. Державна економічна політика (монетарна, фінансова тощо)	2%	-6%	0%	2%	-6%	-5%	3%	8%	-10%	-14%	-14%
6.9. Динаміка та волатильність обмінного курсу	-20%	-20%	-9%	6%	-6%	-2%	4%	6%	-51%	-41%	-12%
6.10. Динаміка припливу іноземного капіталу (у т. ч. прямих інвестицій) в Україну	4%	2%	-10%	2%	-19%	-12%	-13%	5%	-37%	-22%	-21%
6.11. Динаміка світових цін на сировинні товари	-15%	-27%	-24%	-13%	-30%	-6%	-6%	-24%	-43%	-19%	-17%
6.12. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями	-35%	-44%	-54%	-21%	-22%	-41%	-29%	-5%	7%	-16%	-6%
6.13. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	11%	25%	18%	20%	13%	8%	6%	14%	-41%	-30%	1%
6.14. Конкуренція на ринку фінансових послуг	13%	-10%	5%	-4%	2%	-3%	3%	-5%	6%	10%	0%
6.15. Доступ до фондування	9%	-21%	-18%	10%	6%	21%	19%	14%	-7%	-3%	-3%
6.16. Якість людського капіталу у фінансовому секторі	-4%	-10%	-13%	-2%	-4%	9%	-1%	-10%	2%	1%	-7%
6.17. Вартість активів та якість застави	-13%	0%	-7%	-12%	-9%	-9%	0%	0%	-47%	-36%	-34%
6.18. Рівень і динаміка цін на нерухомість	17%	17%	18%	15%	4%	12%	8%	6%	-17%	-13%	-6%
6.19. Шахрайство та кібернетичні загрози	-37%	-37%	-25%	-35%	-33%	-27%	-31%	-35%	-51%	-40%	-41%
6.20. Кліматичні зміни	x	x	x	x	x	x	x	13%	26%	26%	29%
6.21. Карантинні протиепідемічні заходи	x	x	x	x	x	x	x	-15%	40%	39%	60%
7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні 6 місяців?	-4%	-4%	7%	6%	-13%	-5%	-1%	6%	-10%	1%	12%

Інформація про опитування

У травні 2018 року Національний банк України запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топменеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідають на запитання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки респондентами стану фінансового сектору України за минулі шість місяців та очікування на наступні шість місяців. Опитування тривало з 11 до 24 травня 2023 року. Участь у ньому взяли керівники 22 банків, десяти страховиків та трьох інвестиційних компаній. До вибірки не потрапили фінансові установи, до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції). Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку/компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою Національного банку України.

Наступний звіт буде опубліковано в листопаді 2023 року.